

İ.Ü. HUKUK FAKÜLTESİ

2017-2018 ÖĞRETİM YILI GENEL HUKUK ve TÜRK HUKUK TARİHİ DERSİ

VİZE SINAVI – CEVAP ANAHTARI (Genel Hatlarıyla)

Uyarılar: Sınav süresi 70 dakikadır. Kâğıt sınırlaması yoktur. Cevaplar okunaklı yazılmalıdır. Gramer hataları bulunması durumunda öğretim üyesinin olumsuz değerlendirme hakkı saklıdır. Başarılar dileriz.

1- İslamiyet öncesi Türk Devletlerinin yapısı ve işleyişini anlatınız.(50 puan)

İslamiyet öncesi Türk Devletlerinin yapısı ve işleyişi hakkında, derste anlatılanlar ve önerilen ders kitabının 10-14. sayfaları arasında verilen bilgiler ışığında açıklama yapılması aranmıştır. Bundan hareket ederek özetle şu hususlardan bahsedilmesi beklenmiştir:

- İl, boy, bodun, bunların beyleri, devlet teşkilatlanması (5 puan)
- Hakan: Siyasi hâkimiyet, kut anlayışı, irsîlik, hakanın belirlenmesine ilişkin usul, ikili idare ve bunun hukuki niteliği, hakanın yetkileri (siyasi, askeri, kazaî) ve bunların merkezîyetçi yapı bakımından yorumu (10 puan)
- Kurultay: Tanımı, mahiyeti (siyasi, askeri, dini bakımdan fonksiyonları), hukuki niteliği, toplantı sayısı, mahiyeti ve usulü (15 puan)
- Vezirler: Devlet teşkilatındaki yeri ve fonksiyonuna ilişkin genel bilgiler (5 puan)
- Töre: Tanımı, kapsamı ve oluşum şekilleri (15 puan)

2- Türk-İslam Hukukunda “Zimmiler” ve “Müstemenler” hakkında bilgi veriniz. (50 puan)

Türk-İslam Hukukunda “Zimmiler” ve “Müstemenler” hakkında, derste anlatılanlar ve önerilen ders kitabının 153-165. sayfaları arasında verilen bilgiler ışığında açıklama yapılması aranmıştır. Bundan hareket ederek özetle şu hususlardan bahsedilmesi beklenmiştir:

- ZİMMİLER: (35 puan)

- Tanımı ve zimmet antlaşması **(3 puan)**
- Zimmet antlaşmasının tarafları, hukuki niteliği ve taraflara yüklediği borçlar **(10 puan)**
 - Zimminin borçları: İslam hukukuna uymak ve cizye (baş vergisi)
 - Devletin borçları: Can ve mal güvenliği ile din ve vicdan hürriyeti
 - Din ve vicdan hürriyetinin anlamı ve kapsamı: İnanç hürriyeti, Dini ayin ve ibadet hürriyeti, mabetlerinin hukuki konumu, dinlerini öğretme hürriyeti
- Zimmilerin hukuki ve kazaî statüsü **(15puan)**
 - Mülkîlik ilkesi ve kapsamı, hukuki ve adli muhtariyet ile bunun kapsamı, ahval-i şahsiye ve ceza hukukuna ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde uygulanan usul, tarafların hukuki statülerine göre veya iradelerine göre uyuşmazlığın çözüm yerlerinde uygulanan usul (şer'îye mahkemesi / cemaat mahkemesi), cemaat mahkemelerinin kararlarının icraî gücü
 - Ceza davaları bakımından zimmi tebaanın tâbi olduğu hükümler [Allah haklarına karşı suçlar (özellikle zina-muhsanlık, şarap içme-sarhoşluk) ve kul haklarına karşı suçlar (kisas)]
 - Zimmilerin yargılama hukukunda tâbi olduğu hükümler: özellikle Müslüman tebaa aleyhine şahitlik meselesi
- Millet sistemi **(5 puan)**
- Sonraki gelişmeler **(2 puan)**
 - 1774 Küçük Kaynarca antlaşması ve sonuçları
 - 1917 Hukuk-ı Aile Kararnamesi

➤ **MÜSTEMENLER: (15 puan)**

- Tanımı: Osmanlı tebaası olmadığı vurgulanarak **(3 puan)**
- Müstemenlerin tâbi olduğu hukuk: **(10 puan)**

- Allah / şahıs haklarına yönelik suçlar bakımından
- Kanuni döneminde Fransa'ya verilen kapitülasyonlarla müstemenlerin hukuki ve adlî muhtariyeti bakımından başlayan süreç ve uygulama
- Müstemenlerin kendi aralarındaki ve Osmanlı tebaası Müslüman ve zimmilerle aralarındaki uyuşmazlıkların çözümünde uygulanan usul
- Sonraki gelişmeler **(2 puan)**
 - 1914'de kapitülasyonların tek taraflı bir kararla ilgası ve sonuçları
 - Lozan Antlaşması ve bunu takip eden süreçte uygulama